

6229
ANIMADVERSIONES

In Aliqua

C. J A N S E N I I,

GUILIELMI TWISSI

RICHARDI BAXTERI,

ET

GERARDI de VRIES,

DOGMATA,

QUÆ

Doctrinæ Evangelicæ de Bene-
volentiâ Divina Hominibus Per CHRI-
STUM Exhibita Advertantur

Ο ΘΕΟΣ ΘΩΣ ΕΣΤΙ

Κι Σχολια εν Αὐτῷ ὑκ ἐς τὴν Οὐδεμίαν.

LONDINI:

Typis E. P. & prostant venales apud R. Wil-
kin, ad Insigne Capitis Regis in Cœmeterio
D. Pauli, 1706.

LECTORI, S.

Quàm sit Misera Gens Hu-
mana in hac Valle Lachry-
marum, dum absq; ulla Consolati-
one Coelesti tempora sua transigit,
vel ipsi testantur Oculi : quàm Potis
sit Consolatio Coelestis Ærumnas om-
nes Terrenas dissipare, & in Salo
huius Soeculi fluctuoso agitatís homi-
nibus Animos placidos, ac serenos red-
dere, plurima jam extant Scripta
(Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ) quæ clarissime osten-
dunt. Quid obstet igitur, quin homi-
nes se Miseros esse agnoscentes, atq;
unicam Cernentes e Miserijs omnibus
emergendi rationem, nempe Consolati-
onis Coelestis Efficaciam jam tandem
Fœlices evadant? Hoc sane : quod
Nolint

Nolint plena Voluntate, ac totis viri-
bus haurire Fidem Christianam :
nimirum quod Nolint Credere se
Nihil posse facere Sine CHRISTO,
sed Omnia Per CHRISTUM
ipsos corroborantem. Quam Fidem ut
Animo tuo, Amice Lector, Σὺν ὅσῳ
Scripta hæc nostra ingenerent, vel
antea ingenitam amplient usq; &
adaugeant, ut Summi Boni Frui-
onem Summam, & Æternam con-
sequaris, Animo ferventissimo Preca-
tur

Doctrinæ verè Evangelicæ

Studiosissimus

EDMUNDUS ELISIUS.

Animadversiones &c.

SIC loquitur C. JANSENIUS, *Episcopus Iprensis*,
in Libro isto, qui inscribitur AUGUSTINUS
Proam. C. 3. “ Quid Opera Bona cum solis
“ habitualibus donis elicienda fabricavit,
“ nisi Philosophia, secundum quam Potentia Volun-
“ tatis habitu virtutis instructa sufficiens principium
“ perfectæ operationis existimatur ?

Audiant *Jansenistæ* : Nos minimè asserimus aliud
esse Sufficiens Principium Operationis perfectæ, seu
verè *Christianæ*, quàm ipsum *Spiritus Sancti* Auxilium,
quod à Patre Omnipotente Per *Jesum Christum* Do-
minum Nostrum Hominibus Universi Oblatum in
omni operatione perfectâ *Fideles* accipiunt ; nec ali-
am sectamur *Philosophiam*, quàm Veram illam, quæ
Ducit ad DEUM Fontem Immensum *Sapientiæ*,
quem Solum Animorum *συνελευν* sitim explere
posse agnoscimus Virtutis *Christianæ* Habitus nihil
aliud est, quàm Promptitudo ad Sequendum DEUM,
qui Sui Obsequentes ad altiores *Sanctitatis* Gradus
Spiritu suo adducet usq; dum non amplius indigens
Fidei, ac *Spei* adminiculis Charitas eorum consumma-
ta Flammâ perpetuâ *Solem Justitiæ* imitante ardebit,
& *Gloriâ* splendet *Æternâ*.

L. De Gratiâ Primi Hominis, & Angelorum
C. 14. ——— ita videlicet ut illud Adjutorium
“ plenam permanendi potentiam, seu sufficientiam
“ largiretur [*Adamo*] sine quâ permanere non po-
“ terat ; non tamen tribueret usum illius Adjutorii,
“ seu ipsam permanendi voluntatem.

Resp. Si per τὸ Tribuere usum illius Adjutorii intelligis τὸ Efficere ut *Adamus* Vellet in *Justitiâ* permanere, non Tribuit: si per τὸ Tribuere intelligis τὸ *Exhibere*, seu *Offerre* usum illius Adjutorii, Quo certo certius *Voluisset*, nisi ipsum Respuisset Oblatum, seu Enhibitum Voluntatis Adjutorium, Tribuit. Deus, inquam, Tribuit *Usum illius Adjutorii*, seu ipsam permanendi Voluntatem licet ipse *Adamus* non Acceperit. Solus Homo Præcipua Causa est, quòd unquam, *Sufficiens* DEI Gratia Non sit Efficax: Præcipua Causa *Propensionis* Nostræ ad DEUM nihil aliud est nisi ipse DEUS, *Aversionis* à DEO nihil aliud, quàm *Propria Voluntas*. Hæc tu, Amice Lector, profundè cogita. Lux illa Vera; quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum Efficacissimo fulgore illuminet Intellectum tuum.

“ De Statu Naturæ Lapsæ L. 3. C. 7. Constat
 “ Gratiā liberantem esse hoc ipsum, quod confert
 “ Arbitrio libertatem ad Bonum, & consequenter
 “ fieri nullo modo posse ut Arbitrium in Bono liberum sit, antequam per Gratiā liberetur, toto videlicet illo tempore, quo Gratiā liberante, præfertim ipsā Fide Gratiā liberatricem impetrante caruit.

Hæc nostra est Sententia: Plurimos eorum, qui non adeò Adjuvantur à Gratiā, seu *Spiritu Domini* se Adjutorem *Gratiosè* Offerente, ut Liberentur à *Servitute Peccati*, seu *Actum* aliquem *Synceri* erga DEUM Amoris exerant, Posse interim adeò Adjuvari, imò etiam nunc ex parte Adjutos esse, nempe in quantum ipsum *Evangelium* agnoscant esse Verum, licet secundum *Normam Evangelii* suam Vivendi rationem non instituant. Lubentissimè concedimus “ Arbitrium (*Jansenij* verbis utor) non esse Liberum, “ videlicet ad Bonum, si Gratia non Liberaverit. Is certè in *Servitute* permanet, qui *Nolit Liberari*. Quod tamen hoc sensu acceptum esse nolumus, quasi *Spiritus Domini Operans* unquam in Corde hominis

ad Debellandum *Peccatum* per vim aliquam in eo in-
 hærentis *Peccati Malitiæ*, seu *Improbitalis* Superatus
 esset, ac Repulsus; sed hoc ipsum volumus, ut can-
 didi Lectores intelligant quòd *Spiritus Domini* Non sit
Operatus Propter hujusmodi *Actualem* Malitiam, seu
Improbitalatem, quam ut illo tempore homo *Improbus*,
 seu Irreginitus exereret nullo modo Necesse fuit, sed
 omnino Possibile, ut *Omnipotenti Spiritui S.* innixus in
 ipsum *DEUM* Amabile Infinitum Amplectendum
 Vim Animi totam effunderet, atq; adeò ab ipsâ Pec-
 cati Servitute repente Liberatus in ipsam Veri Gaudii
 Fruitionem synceram, & Æternam exaltaret. Planè
 Divina, *παύσις ἀποδοχῆς ἀξία*, sunt illa S. BA-
 SILII verba: *Reg. Brev. Resp. ad Interrog. 248.*
Εἰ τις τὸ Ἀγαθὸν τῷ Θεῷ οἶδε, &c. “ Si quis
 “ novit Bonitatem Dei, qui Vult Omnes homines
 “ Salvos fieri, & ad Agnitionem Veritatis venire &
 “ Spiritus Sancti diligentiam animadvertit in divisi-
 “ one, & operatione Donorum Dei, hic planè in-
 “ telligit tarditatem intelligentiæ non ex eo nasci,
 “ quòd tardus sit, qui Beneficium dat, sed ex eo
 “ quod Increduli sint, in quos confertur. Et rectè
 “ reprehenditur, qui intelligentiæ expers est, ut qui
 “ exorto Sole de industriâ Oculos operiat, ut in Te-
 “ nebris degat, neq; sursum Aspiciat, ut Illumi-
 “ netur.

“ De Gratiâ Christi Salvatoris Lib. 2. C. 4. Ita
 “ dici posset, quòd Gratia sanæ voluntatis in ejus
 “ libero arbitrio relinqueretur, ut eam, si veller,
 “ defereret; aut si veller, uteretur: Gratia verò
 “ lapsæ, ægrotæq; voluntatis nullo modo in ejus re-
 “ linqueretur arbitrio, ut eam deferat, aut arripiat,
 “ si voluerit, sed ipsa sit potius illa postrema Gratia,
 “ quæ invictissimè facit, ut velit, & à voluntate non
 “ deferatur.

Resp. Quod ad *Gratiam sanæ voluntatis spectat*, hîc
 mihi videtur *Jansenius* nihil proferre à Veritate alie-
 num. Quicquid id est falsæ opinionis quod per hæc

verba *Gratia verò lapsæ, agrotæq; voluntatis, &c.* insinuare velit incautis Lectoribus, nos hisce verbis reprimere conamur : Quando Gratiam Divinam, seu ipsum DEI Spiritum Fide verâ, ac syncerâ aliquis amplectitur, Gratia facit, ut ille Velit, & à Voluntate ejus non deferatur ipsa Gratia : Gratia nimirum nec Oblata Accipitur, nec Retinetur Accepta, nisi per *Efficaciam* ipsius Gratiæ in mensurâ usq; ampliori jugiter Oblatæ. Sed quando aliquis, qui *Audit Evangelium*, idq; Verum agnoscit, Gratiam Respuit, & Voluntate fallaci BONI Imagini inhiante Avertitur à DEO, UNO BONO, ipse sibi Causa Præcipua est, quòd Spiritui S. Per Christum Non inhæreat, cujus Operatione à *Servitute Peccati Liberari* Potuisset.

Lib. 4. C. 7. “ Hæc volendi imbecillitas quæ ex-
 “ terrenarum rerum delectationibus deorsum volun-
 “ tatem ad creata, atq; carnalia diligenda deprimen-
 “ tibus nascitur, vera causa est, cur delectatio con-
 “ traria justitiæ, seu operis boni, quod præcipitur,
 “ necessaria est, quâ sublevatus animus vel fortiter
 “ velle possit, quod tenuiter vult, vel etiam velle
 “ quod non vult. Cujus delectationis suavitate nisi
 “ Deus voluntatem deliniverit, nunquam poterit,
 “ ipsius præcepti justitiam vel implere, vel velle.

Falsò supponit ipsum Deum Delectationis Suavitate (Delectationis, inquam, ab ipsâ Justitiâ promanantis) hominis Voluntatem prius delinivisse, quàm ejus Voluntas Deo Adjuvante se exeruerit in ipsius Præcepti Justitiam implendam. Animitus agnosco id verum esse, quod ipse dixit Jansenius Lib. 2. C. 33. “ Illud Adjutorium, quod facit Velle cum
 “ ipso Velle intimè conjunctum est, ut cum eo
 “ unum quodammodo censeatur.

Prius CREDITUR (*Naturæ, non Temporis* prioritatem intelligo) Futuram esse Suavitatis illius Cœlestis, ac Incomparabilis Perceptionem, quàm ipsa Suavitas à nobis PERCIPITUR : Et quòd Non Credit

dit quisquam Suavitatem illam, seu *Fecundum* Animi *Sensum* provenire à Præceptis Domini Nostri *Jesu Christi* diligentissimè observatis, ipse sibi Causa est, scilicet dum ipse in intimis Animi penetralibus Dilectionem hujus Sæculi fovens *Charitatem* PATRIS nequaquam in se Velit admittere. Hoc *Decies repetendum* esse videtur, hoc omnium Lectorum, & Auditorum meorum Animis inculcare conatus sum, & *ὁὐ* *Θεῷ*, conabor usq; *Dum Spiritus hos reget Artus*. Vera sunt ista, JANSENII Verba, nec ullo modo nostram evertunt Sententiam, quæ in eodem Capite occurrunt: “ Hanc Delectationem non esse in hominis potestate, hanc inspirari Gratiâ Dei, non nutu nostro, aut operatione meritis comparari. Nimirum illa Delectatio nihil aliud est, quàm ipsius Dei, *Unius Absolutè, & Simpliciter Boni* Fruitio, quam nemo unquam nisi planè insaniat Gratuitum esse Dei Donum negaverit: Non rectè dicitur id esse in hominis potestate, quod non aliunde proveniat, quàm ab ipso DEO secundum Immensitatem Bonitatis suæ Se hominis Voluntati Immediate ingerente. Potest homo Non accipere Oblatum ipsum DEI Spiritum propriis viribus, seu potius propriâ Impotentiâ, sed Accipere non potest, nisi ipso DEO Adjuvante.

“ Lib. 4. C. 11. Constat delectationem creaturæ rationalis, quando propriè sumitur esse particularem actum, qui etiam Gaudium dicitur, per quem animus in bono præsentem cum quadam satisfactione & fruitione conquiescit. De isto delectationis actu Non loqui Augustinum perspicuum est. Est enim terminus desiderii, tanquam cujusdam motus, quo voluntas ad delectationem istam, tanquam ad quietem suam tendit. Delectatio verò, seu suavitas, de qua multa S. Doctor tradidit etiam ad desiderandum & amandum Deum libero voluntatis motu necessaria est.

Non

Non vacat mihi cum aliquo certamen inire de
 Mente S. Augustini : hoc tantum de Illo dicendum
 habeo, Homo fuit, & *Humanum est Errare*. Liquidò
 constat falsam esse istam Sententiam, quam hoc in
 loco profert Jansenius : Nam Delectatio, seu Suavi-
 tas illa *Cælestis*, quæ ad desiderandum, & amandum
 Deum libero voluntatis motu necessaria est, necessa-
 riò includitur in omni *Actu Voluntatis Sanctè Disposi-*
tæ; atq; eadem Delectatio hujusmodi est *Actus*, qui
 etiam *Gaudium* dicitur, *per quem Animus in Bono præ-*
sente cum quadam satisfactione, & fruitione conquiescit,
 Cujus Satisfactionis, Fruitionis, Delectationis CON-
 SUMMATIO est Terminus omnis Sancti Desiderii,
 seu cujuscunq; Motus Voluntatis Sanctè Dispositæ.
 Meminerit Jansenius se dixisse juxta Fidem Capitis
 præcedentis, “ Gratia, quâ fit Bonum non est alia,
 “ nisi Delectatio de incommutabili Bono, quod est
 “ Deus Benedictus in Sæcula: Certè Delectatio,
 quâ fit Bonum, non est alia nisi ipsa Suavitas, quæ
 ad desiderandum, & amandum Deum necessaria est.
 Et quis dubitet quin hujusmodi Delectationis, seu
 Fruitionis Consummatio sit Terminus omnis Sancti
 Desiderii &c? *Phanatica* sunt ista (cum *Gemitu* lo-
 quor) Doctissimi Jansenii verba, quæ in eodem Ca-
 pite occurrunt: *Improvisè, & Indeliberatè!* “ De-
 monstravimus, inquit, Delectationem illam Cæ-
 lestem, quâ Carnis desideria Spiritui rebellantia
 coercentur, non esse aliud, nisi amorem, vel desi-
 derium à Spiritu Sancto inspiratum, quo mens ho-
 minis Improvisè, & Indeliberatè, & delectabiliter
 tangitur, & suaviter afficitur legi Dei, seu Justitiæ,
 atq; ita contra impetus blandientium concupiscen-
 tiarum roborata iis consentire tenuit, sed delecta-
 biliter concupiscit, ac diligit, & operatur Bo-
 num.

Improvisè, & Indeliberatè! En! quàm dura sit Ser-
 vitus *Servire Hypothesi!* Cum *Spiritus* S. Amorem
Cælestem inspirat *Clarissimè* ostendit Vilissima esse om-
 nia

nia Creatæ, atq; Nihili æstimanda nisi in quantum Diligenda sint Propter Creatorem; *Clarissimè* ostendit Summæ apud homines Potestati, Opulentia, Dignitati, Gloriæ Infinitè Præponderare Αἰώνιον Καρπος Δόξης. Perpendas, oro, Erudite Lector, hanc summi momenti Veritatem, ut odio habeas istum Jansenii *Phanaticismum*, nec quemcunq; alium Veræ Pietatis Affectum esse judices, nisi qui proficiscitur à *Patre Luminum*, qui scilicet Animos Illustrat Tenebrosos, dum *Clarè* Providere, *Æquè* Deliberare facit. Delectatio Cælestis, seu Amor Dei non *Cæcus* est Animi Impulsus, sed Ardentis Reflexio *Luminis*. Quid mihi velim, O *Sol Justitiæ*, Spiritu Tuo agitante, ostendas, oro, Lectorum Animis per ipsam Amoris Cælestis Illuminationem ab eodem Spiritu promanantem.

Lib. 5. C. 1. “ Scientia, inquit, sicut & Remissio Peccatorum revera quoq; sunt Dona, & magna
 “ Gratia, sed neutra est Gratia illa, quæ facit velle
 “ & facere bonum, vel qua facit Deus, ut in Justificationibus ejus ambulemus, de qua propriè controversia est.

Quid ais, *Janseni*? nonne ipsa Scientia Divina seu *Evangelica* sit illa Gratia, quæ nos facit velle, & facere Bonum? Profectò hæc ipsa sunt verba *Mediatoris Nostri Patrem* alloquentis: “ Sanctifica eos Tuâ
 “ Veritate: Sermo Tuus Veritas est. Quid sit aliud Scientia *Christiana*, quàm *Sanctificantis Veritatis* Perceptio? quæ certè illa ipsa Gratia est, quâ fecit Deus ut in *Justificationibus ejus ambulemus*. Fateor equidem dari aliquam in istiusmodi homine, qui impiè, & injustè vivit *Veritatis Evangelicæ Notitiam*: sed Prævâ ipsius *Voluntate* ipsum retorquente *Intellectum*, non adeò penetrat infælix Animus in *Profundam Veritatem*, ut ista *Notitia Scientiæ* appellatione digna habeatur. Nec *Remissio Peccatorum* secundum tuam Sententiam est Gratia illa, &c. inquit *Jansenius*. Nonne
 τὸ Credere verè ac sincrerè quod *Christus* per Dolo-
 res

res suos ingentes Remissionem Peccatorum pro Nobis impetraverit nos faciet velle & facere *Bonum*, id scilicet quod Charissimo *Salvatori* Nostro sit gratum, & acceptum? In unâquaq; ut ita dicam, *Veritatis Sanctificantis* particulâ ritè Perceptâ inest Delectatio *Cælestis*, quæ Terrenas omnes Cupiditates superat, & penitus extinguit.

Sic paucis verbis ostendi summum *Veritatis* tot Hostibus oppugnatae *Fastigium*: in quo quicunq; firmum, ac constantem Animum reponet, inde proficiet quàm vanæ, ac inanes sint omnes contra Doctrinam Cælestem Argumentationes, Magnæ licet, ac invictæ *Veritatis* speciem præferentes. Cujusmodi sunt elaboratissimi Tractatus Doctissimi Jansenii, qui scilicet per Multitudinem Verborum, acutissimum Ingenium, & argutissimam alicujus *Veritatis* cum Falso Dogmate Misturam, Sententiam *Sanam*, ac *Catholicam* evertere conatur; quæ tamen contra omnes Adversariorum tanto impetu incurfantium vires stetit Invicta, stabitq; in *Æternum*. Multa quidem ille Jansenius præclara protulit de *Amore Dei*, atq; illi Adverso *Creaturarum Amore*. Dimidium (ut ita dicam) *Veritatis Salutiferæ* attigit; scilicet Neminem unquam nisi *Spiritu Sancto Adjurante Sanctè Agere* rectè asserit; restat ut Ejus Sectatores hoc etiam Verum æquè Necessarium agnoscant, nempe *Spiritum Sanctum* Hominibus Universis Adeste, & in quocunq; *Sanctitatem* non Operatur, τὸ Non Operari Causam Præcipuam esse *Perversam* istius hominis Voluntatem, quæ jam Potest (per Capacitatem *Auxilii Divini* recipiendi) se aliter habere; vel *Impotentiam*, seu *Infirmi-tatem* hujusmodi Patitur quæ ut aliunde proveniat, quàm à *Seipsa* Voluntatis ipsius *Essentia* repugnat.

Valeant Jansenii Discipuli: Opto equidem, & enixè Deum Precor per *Jesum Christum* Dominum Nostrium, ut ad summam *Summæ Veritatis* Fruitionem perveniant Beati in *Æternum*.

Audacter

Audacter dicam *TWISSUM* illum apud *Calvini-*
anos celeberrimum *Ingenium* suum, ac *Judicandi Facul-*
tatem obruisse Mole ingenti *Phantasmatum* ; quæ scili-
 cet, quasi *Turbine* excitata, celeriter oborta, & tanto
 impetu irruentia *Acumen Ingenii* frangunt, & *Solidum*
 prosterunt Judicium. In *Twisso* etiam non raro
 Candorem desideramus. Rigidum nimis se præstat
 Adversarii sui, *Arminii*, Censorem ; imò & aliquan-
 do *Calumniatorem* acerbissimum. “ In *Corvini* De-
 fensionem *Arminii* Contra *Tilenum* Animadv.
 p. 79. “ Certè, inquit *Tw. Arminius* non vocat in
 “ controversiam, An *Gratiæ* efficacia pendeat à
 “ libero Arbitrio. Sed nec tu hoc caput in contro-
 “ versiam vocas ; ex adverso pronuncias vobis quasi
 “ extra controversiam positum esse efficacitatem *Gra-*
 “ *tia* non pendere à libero Arbitrio. Verùm ad
 “ *Populum Phaleras* ; sunt enim ad faciendum *Popu-*
 “ *lum*, & ad infamis sententiæ vestræ *invidiam* fran-
 “ gendam duntaxat comparatæ ————— verba, &
 “ voces confert *Arminius* ad placandam *Gratiam Dei*,
 “ sed cor suum accommodat ad injuriam illi indelebi-
 “ lem inferendam, dum vires ipsi adimit, quas libe-
 “ ro Arbitrio tribuat.

P. 81. “ Jam, inquit, callum contraxistis, & om-
 “ nem fronte pudorem, omnem corde probæ ratio-
 “ cinationis conscientiam excussistis.

Resp. Impudentissimè calumniatur *Arminium*, Vi-
 rum sanè tam Candore, quàm *Eruditione* præstantissi-
 mum ; qui nullam inferebat (ut *Twissus* loquitur)
Gratiæ injuriam ; imò certè Sententiam de *Gratiâ*
Sanam, ac *Catholicam* in Operibus Ejus in lucem
 emissis claram, & apertam, *Phrasibus* minimè obscuris
 descriptam cernimus. “ *Gratiæ* adscribo (inquit in
 “ *Declaratione Sententiæ*) Initium, Continuationem,
 “ atq; Consummationem omnis Boni ; etiam eousq;
 “ ut homo jam Regeneratus sine hâc præveniente, &
 “ excitante, sequente, & co-operante *Gratiâ Bonum*
 “ prorsus neq; cogitare, velle, aut facere possit,
 “ ac

“ ac nè quidem ulli tentationi malæ resistere. In
 “ Responsione ad Articulum 8. De illo quod dicitur
 “ credere posse per illam Gratiam sufficientem si velint;
 “ quæ verba sic crudè pronuntiata in pessimum sen-
 “ sum, & Scripturis minimè consentaneum trahi
 “ possunt, ac si potentiâ illâ datâ porrò quiescat Spi-
 “ ritus, & Gratia Divina, expectans an homo sit rectè
 “ usus istâ potentiâ, & crediturus Evangelio: quum
 “ qui rectè de eâ re sentire, & loqui vult necesse
 “ habeat Gratiæ suas, & quidem potissimas partes tri-
 “ buere in persuadendâ voluntate, ut assentiri velit
 “ eis, quæ prædicantur.

“ In Disputatione Publicâ: “ Sicut Initium ipsum
 “ primum omnis Boni, ita quoq; Progressus, Conti-
 “ nuatio, & Confirmatio, ipsaq; in Bono Perseve-
 “ rantia non à nobis, sed à Deo est per Spiritum
 “ Sanctum.

Quis possit esse hujusmodi verborum Sensus, nisi
Orthodoxus? Malignus profectò est istius Animus,
 qui *Semi-pelagianismi* Crimen *Arminio* impingit. No-
 vit Deus id genus hominum, qui totis viribus adver-
 santur *Pelagianismo*, eandem cum *Arminio* amplecti
 Sententiam. Valdè mihi placent Glarissimi *H. Grotii*
Carmina In Mortem J. Arminii, *Twissi*, & ejus *Asse-*
clis Exosi.

“ Scrutator altæ Veritatis, *Armini*,
 “ Sublime pectus, anima foeta doctrinæ,
 “ Selertiæq; perspicacis exemplum,
 “ Tu nunc adeptus seculo tenebroso,
 “ Et semicæcæ palpitantium turbæ,
 “ Claros beatæ lucis incolis campos, &c.

Ad *Twissum* Redeamus. “ P. 7. Liceat, inquit,
 “ vobis aurem vellicare, & à vobis sciscitari, quæ
 “ nam nobis ex vestrâ sententiâ super his capitibus
 “ suppetant irritamenta ad vitæ honestamenta, quæ
 “ non etiam eadem per omnia suppetebant olim
 “ *Pelagianis*.

Quàm

Quàm sit aliena à *Pelagianismo Arminii* Sententia, verba ipsa *Arminii*, quæ supra recitavi, clarissimè ostendunt : nempe illum *plusquam Humanum* Animi Vigorem, non aliunde quàm à *Spiritu Sancto* proveniente, rectè iudicavit *Arminius* planè Necessarium esse ad exerendum aliquem *Sanctum* Voluntatis Actum, nullo modo admittit *Pelagius* ; sed Deprimit Animum, adeò ut nequeat omnino Aspirare ad Efficacem *Afflatus Divini* Expectationem, dum per Opinionem Virium suarum reddit eum prorsus Invalidum, seu Impotentem, nempe *Auxilii Divini* Incapacem. Scilicet *Auxilium Divinum* nemo Potest accipere, nisi qui istiusmodi omnem exuit Opinionem, Se Possè aliquid DEO gratum, & acceptum facere, nisi illo *Auxilio* adjutum.

Sanctissimam *Corvini* Precationem, [Deus Veritatis, & Pacis adsit mihi Spiritu suo, & mentem, manumq; ita dirigat, ut nihil concipiam, nihil scribam, quod non faciat ad nominis sui gloriam, & mutuum nostri ædificium, p. 15. [Turpissimè quidem, sed non fortissimè Calumniatur hisce verbis] Devotionis vestræ, & precationis vim omnem *Εὐεργεσιαν*, probè recognosco fidei vestræ conformem. Vis ut per Spiritum Dei nihil concipias aut scribas, quod non faciat ad nominis sui gloriam, & mutuum nostrum ædificium ; hoc est, ut Deus per Spiritum suum hoc tibi suadeat, aut ad talia concipiendum, tecum concurrat modò volueris. Apage verò Devotionem istam &c.

Resp. Non dicimus *Modo Voluerimus*, sed in istiusmodi Precatione Precamur OPTIMUM MAXIMUM, ut omnes *Facultates* nostras ita Dirigat ut constantissimè *Velimus* nihil concipere, nihil scribere, quod non faciat ad nominis sui gloriam. Apage *Cavillationem* istam, ab omni *Affectu Christiano*, ab omni *Humanitate* alienissimam !

“ Minimè

“ Minimè necesse est, inquit, p. 24, ut Intentio
 “ exercendi Actum Justitiæ sit Actus Justitiæ, aut
 “ Intentio exercendi Actum Misericordiæ sit Actus
 “ Misericordiæ.

Resp. Per Refutationem hujus falsissimæ Sententiæ
 constabit firma Refutatio *Sophismatum* omnium, qui-
 bus per tantam verborum copiam obruere, & (ut ita
 dicam) suffocare conatur Lectorum Animos, dum
 Argumentatur contra Veritatem hujus verissimæ Sen-
 tentiæ: “ Qualiter consideratos Deus Damnat in
 “ Tempore, taliter consideratos Decrevit Damnare
 “ & Reprobare ab Æterno.

Tu, quisquis es, TWISSI *Affecta*, perpendas, oro,
 pauca hæc verba de Re sanè in hâc Controversiâ
 gravissimi momenti. *Intentio exercendi Actum Justitiæ*
Vindicantis est Actus Internus, cujus *Objectum* est
 τὸ exercere Actum Externum Justitiæ, seu Influere
 in *Objectum* Justitiæ *Vindicantis*, quod omnibus con-
 stat nihil aliud esse, quàm Creatura aliqua *Peccans*
seu Voluntatem Avertens à DEO. Hoc ipsum τὸ exer-
 cere Actum Justitiæ, i. e. Influere in *Objectum* Ju-
 stitiæ *Vindicantis*, seu Pœnâ Æternâ ipsum afficere,
 quid sit aliud nisi Actus Externus Justitiæ ab Actu
 illo Interno, Intentione, seu Decreto proveniens?
 Eadem est ratio exercendi Actum Misericordiæ.
 Sed notandum est, quod *Objectum* Misericordiæ non
 sit Simpliciter *Creatura Misera*, sed *Misera* quatenus
 jam ex parte *Conversa*, seu *Capax Conversionis ad De-*
um; quam *Capacitatem* Homo *Lapsus* non habuit sub
 aliâ ratione, nisi Per JESUM CHRISTUM, *Do-*
minum, ac Deum Nostrum. Sic facile dissolvitur *Nodus*
Fallaciarum omnium quas tantâ Iudustriâ, tot Invo-
 lucris verborum TWISSUS composuit in Argumen-
 tatione suâ contra clarissimam Veritatem supra reci-
 tatam.

P. 62. “ Deum velle omnes salvos facere, & ad
 “ agnitionem veritatis venire, nolle ullos perire,
 “ sed ad resipiscentiam tendere. Etiam nolle mor-
 tem

“ tem Peccatoris, sed ut convertatur, & vivat, &c.
 “ Esto, testetur hoc Scriptura: annon & æquè lucu-
 “ lenter testatur Voluntati Dei resisti non posse
 “ Deum quicquid voluit fecisse tam in Cælo, quàm in Ter-
 “ ra? An verò omnes salvos facit? annon disertè
 “ profitetur se *miserturum* *cujus vult & quem vult in-*
 “ *duraturum*? Innumeri hodie damnantur in Infer-
 “ no, quos tamen hodie Deus vult salvos fieri; aut
 “ si non vult, jam olim mutata est Voluntas Dei. At,
 “ (Ego *Jehova non mutor.*) *Mal. 3. 6.* Nos itaq; res-
 “ pondemus vocem istam *Omnes* in sacris literis nequa-
 “ quam significare omnes omnino hominis, sive
 “ omnes, & singulos, ut *Act. 10.* Vidit Petrus
 “ *πᾶν τετράποδον.* Sic tota *Judæa*, & tota *Jero-*
 “ *solyma* exivisse dicuntur ad *Joannem*, an hinc tu
 “ concludes neminem domi resedisse, & miraberis
 “ stuporem eorum, qui aliter sentirent. Etiam an-
 “ te mille annos de generibus singulorum locum
 “ istum exposuit Augustinus: Neq; enim fieri potest,
 “ ut pro omnibus omnino hominibus ponatur, nisi
 “ dicamus Voluntatem Dei, & resistibilem esse, &
 “ mutabilem; quod tamen affirmandi animus forsi-
 “ tan licet vobis adfuerit, tamen hætenus defuit
 “ audacia; & tamen quid fere tam sacrum est,
 “ quod non audeant vestri refigere, quasi soli audi-
 “ endi essetis, cum tamen nihil uspiam reperiatur
 “ vestro differendi genere indoctius.

Respondeo. Non diffitemur has voces *Omnes*, &
Omnia frequenter apud *Scriptores* tam *Sacros*, quàm
Profanos Multorum significationem habere sed hoc in
 loco latissimam habere significationem constat ex plu-
 rimis *S. Scripturæ* locis præsertim *1 Tim. 4. 10.*
Σωτὴρ Πάντων Ἀνθρώπων μάλιστα Πιστῶν. 2 Cor.
5. 14, 15. Ἦγάρ Ἀγάπη τῷ χριστῷ συνέχει ἡμᾶς
κρίναιτας τὸτο ὅτι εἰ Εἰς ὑπὲρ Πάντων Ἀπέθανεν,
ἀρα οἱ Πάντες Ἀπέθανον. Κι ὑπὲρ Πάντων Ἀπέ
θανεν, ἵνα οἱ Ζῶντες μὴκέτι εἰς αὐτοῖς Ζῶσιν, ἀλλὰ

τῷ ὑπὲρ αὐτῶν Α'ποθανόντι, καὶ Ε'γερθέντι. *Rom.*
 11. 32. Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τὰς Πάντας εἰς Α'πά-
 θειαν, ἵνα τὰς Πάντας Ε'λέησῃ. *Hæc Scripta Aposto-*
lica, quæ Assertionēs nostræ Veritatem clarissimè
ostendunt hisce verbis Explicavit præstantissimus The-
ologus, Magnum Ecclesiæ Anglicanæ Ornamentum, in
eximio Libello, cui Titulus est " A Correct Copy
" of some Notes concerning Gods Decrees, especi-
" ally of Reprobation P. 18, & 19. Our Blessed Sa-
" viour is called by the Apostle, the Saviour of all
" Men, especially of them that Believe, 1 Tim. 4. 10.
" as it the Apostle had foreseen an Objection that the
" word All, might be restrain'd unto the Household of
" Faith, he prevents it, by a distinction of general,
" and special: for if He is a special Saviour of Belie-
" vers, he is a general Saviour of those that are Unbe-
" lievers: not that Unbelievers can be Sav'd, whilst they
" are Obstinate Unbelievers, but upon Condition they
" will Repent, and Believe, else why should the Apo-
" postle affirm him to be the Saviour of All, and
" then come off with an Especially to them that Be-
" lieve. Certainly if it is Every Mans Duty to Believe
" in Christ, Christ Dyed for Every Man. And this
" Argument is not easily Answer'd in the Confessi-
" on of Dr. Twisse, who yet by and by says 'tis ea-
" sily answer'd, and yet he leaves it without an
" answer, he only scorns it, and lets it pass. Twisse
" in Respons. ad Armin. Præfat. P. 16. Col. 2. This
" is secondly confirm'd from the Apostles way of
" Arguing 2 Cor. 5. 14. If one Dyed for All, then
" were All Dead. This is the Major Proposition of an
" Hypothetical Syllogism, in which the thing to be
" proved is that All were Dead, and the Medium
" to prove it is that one Dyed for All. Now every
" Man knows (that understands how to reason)
" that the Argument of Proof must be rather more
" than less known, than the thing in question to be
" proved; so that if it be clear, that All Men were
" Dead

“ *Dead by the Fall of the First Adam*, it must be
 “ clearer (as *St. Paul* argues) that *Life* was offer'd
 “ unto all by the *Death of the Second Adam* ; and
 “ if none were *Died for*, but the *Elect*, then the
 “ *Elect* only were *Dead* : for the word *All* must sig-
 “ nifie, as *amply* in the *Assumption*, as it doth in the
 “ *Sequel* ; or else the *Reasoning* will be *Fallacious*, and
 “ *imperfect*. The *Apostle* thus Argues : If one *Died*
 “ for All then were All *Dead*, But one *Died* for All
 “ (that must be the *Assumption*) Therefore All
 “ were *Dead*. Whosoever here *Denies* the *Minor*
 “ does (before he is aware) condemn the *Sequel*
 “ of the *Major*, and so gives the *Lie* to the very
 “ words of the *Text* ————— This is thirdly
 “ confirm'd from the saying of the *Apostle Rom.*
 “ *II. 32.* that God concluded All in *Unbelief* (the
 “ *Gentiles* first, and afterwards the *Jews V. 31.*)
 “ that he might have *Mercy upon All* ; from whence I
 “ infer, that if this last *All* belong to none but the
 “ *Elect*, then none but the *Elect* were concluded in
 “ *Unbelief*, But 'tis plain that All without *Exception*
 “ were (first, or last) concluded in *Unbelief*, there-
 “ fore the *Mercy* was meant to *All* without *Exception*.
 “ Sed, inquit *Twissus*, “ neq; fieri potest ut pro
 “ omnibus omnino hominibus ponatur, nisi dicamus
 “ *Voluntatem Dei & resistibilem esse, & mutabi-*
 “ *lem.*

Nos dicimus has voces, *Deum Velle omnes Salvos fieri*,
 significare *Eum Velle Omnes Possè Salvos fieri*,
 adeò ut à *Seipsis* sit *Perditio* istorum, qui *Pereunt*.
Dei Voluntatem non esse Causam Perditionis ali-
quorum constat ex eo, quod jam Supponimus nempe
Deum fecisse Omnes Gratia, ac Salutis Capaces Per
Jesum Christum Dominum, ac Redemptorem Omnium.
Sic vanescit Larva Rationis, quam hisce verbis osten-
tat “ Neq; fieri potest, &c. An nihil uspiam sit In-
doctus Arminiano Differendi genere æquus Lector
“ indicet.

P. 64. “ Si qui nunquam agunt Pœnitentiam
 “ certum est Deum nolle voluntate propositi, ut re-
 “ sipiscant, nam si vellet ut resipiscerent voluntate
 “ propositi, certè faceret eos resipiscere. Resp.
 Hac Falsâ Suppositione *Twissus* subvertit *Intellectum*
 suum, nempe Deum *Nolle* Voluntate Propositi id
 omne quod *non Vult*. Per τὸ *Nolle* intelligimus
Volitionem Adversam, per τὸ *non Velle*, nihil aliud quàm
Negationem Volitionis. Falsissimum est Deum *Nolle*
Voluntate Propositi, ut Resipiscant isti, qui non Re-
 sipiscunt: nec Vult aliquos *Actu* Resipiscere non Re-
 sipiscentes: *Vult* eos jam *Posse* Resipiscere, seu Pœni-
 tentiam agere, nempe per Oblatum *Spiritus Sancti*
Auxilium, seu *Assistentiam*, adeo ut τὸ *non* Resipif-
 cere, sed in Peccatis suis permanere, suæ deniq;
 Perditionis *Æternæ* (si nunquam Voluerint *ad Resi-*
piscentiam tendere) *Causa Præcipua* sint ipsi Sibi.

P. 76. “ Si non obstante, inquit, Duritie istâ
 “ poterit homo vocationi suæ vel morem gerere,
 “ vel renunciare, cur non palam profiteris libero
 “ hominis arbitrio tribuendum esse, quòd vocatio
 “ ejus sit inefficax. Hoc autem si verum fuerit, cur
 “ Durities cordi humano tribuenda sit magis quàm
 “ Mollities, quidem non intelligo, præsertim præ-
 “ cedanea suæ contumaciæ.

Palam profiteamur nos credere Libero hominis Ar-
 bitrio tribuendum esse, quod Vocatio ejus sit *Inefficax*,
 Libero, inquam, hominis Arbitrio, seu *Voluntati* se
Ultra Pervertenti, seu Avertenti ab ipso DEO, hoc
 est, Se jam *amplius Induranti*. Voluntatis novissima
 sui ipsius contra Deum Vocantem *Induratio* nihil aliud
 est quàm ipsa de quâ tuto queris Contumaciæ.
 “ Cur Durities, inquis, cordi humano tribuenda sit
 “ magis quàm Mollities equidem non intelligo.

Hoc est profectò quia *Spiritus Erroris* occæcavit
 Mentem tuam, nè plenè, & efficaciter intelligas
 quod Scripsit S. *Jacobus* “ Omnis donatio bona, &
 “ omne perfectum donum est supernè descendens à
 “ Patre

“ *Patre Luminum.* Nemo (inquit idem Apostolus
 “ in eodem Capite) quum tentatur, dicat à Deo
 “ tentor, nam Deus tentari malis non potest, nec
 “ quenquam tentat. Scilicet ab Uno Deo descen-
 dit, quicquid Homini sit Verè Bonum ; ab ipso Ho-
 mine quicquid ei sit Verè, ac Absolutè Malum. Au-
 diant hujus *Scriptoris* Discipuli Sanctissimum *Basilium* :
 Τὸ μὲν Κυρίως κακὸν ἡ Ἀμαρτία. ὅπερ μάλιστα
 ἐστὶ τῆς τοῦ Κακοῦ προσηγορίας ἄξιον ἐκ τῆς ἡμε-
 τέρας Περαιρέσεως ἡρπύται. *Malum*“ propriè Pec-
 “ catum hac verè dignum appellatione à nostrâ
 “ Voluntate pendet. *Hom.* Quod Deus non est Au-
 “ tor Mali.

Horresco referens. In *Ἀθεολογίαν* manifestam
 “ incidit hic S. S. *Theologiæ Doct̃or.* “ Sed neq; in-
 “ quit, hæc vestra ratiocinatio conformis est *Phra-*
 “ siologiæ *Spiritus Sancti*, quippe qui contumaciæ
 “ hominis causam in ipsum Deum rejicit.

Si dixisset quippe *Quæ Relativè* scilicet ad *Phrasio-*
logiam *Spiritus Sancti*, capax esset ejus oratio *Ortho-*
doxæ Interpretationis, utpote conformis *Phrasilogiæ*
Spiritus Sancti, qui loquitur de Deo tanquam *Au-*
res, & *Manus* habente, &c. quum tamen *Blasphē-*
miae reus sit iste homuncio, qui asserit reverà *Deitati*
Membra competere : nec minoris certè *Blasphēmiæ*
 reus est, qui dicit *Spiritum Sanctum* Iniquissimæ ho-
 minis Contumaciæ Causam in Deum *Æqui*, & *Bo-*
ni Fontem Immensum rejicere. En, *Calviniani*, quò
 vos proripiant *Magistri vestri* !

P. 33. “ Neq; inficior, inquit, vos promptos esse
 “ affirmare Deum per Gratiam suam facere nos vel-
 “ le, sed hoc vobis nihil aliud est, quàm Deum Sua-
 “ dere ut Velimus. Respondeo. Contradictionem
 implicat Deum aliter facere ut Velimus, nisi Suaden-
 do : nam *Suasio Divina* nihil aliud est quàm per ipsum
 Intellectum *Verum Bonum Voluntati* Proponere : hoc au-
 tem τὸ Proponere id ipsum est, quò Deus facit nos
Velle Bonum. Sed Deus inquit, facit ut Velimus

verâ, ac reali motione in Voluntatem influente. At nos asserimus Motionem Divinam in Voluntatem hominis influentem nihil aliud esse, quàm Verum Bonum Propondere Voluntati, quæ nunquam Rectè, seu secundum Naturam suam Movetur, nisi ad Ipsum Bonum. Unde verò ipsa Voluntas Acceperit τὸ Moveri ad Verum Bonum? Ab ipsâ Vi Summi Boni Divinitus Propositi, quod est ipse Deus, Finis Ultimus Cujusq; Actionis, quam Ipse Optimus Maximus Præcepit.

P. 123. “Addit, inquit, Primum Bonitatis egressum esse Creationem. Hic sciscitari libet quod-
 “nam sit Bonum Dei, quod creatione communicari
 “statuis, & cui, aut quibus communicetur. Per
 “creationem res omnes fiunt ex nihilo, tam essen-
 “tia, quàm existentia ipsarum unâ cum accidenti-
 “bus. An hæc essentia, aut existentia rerum, &c.
 “sunt Dei essentia, aut existentia? communicare
 “dicimur ea, quæ jam antea penes nos habuimus.
 “At faciendo aliquid ex novo non dicimur bona
 “nostra communicare. Resp. Ipse quidem rectè
 agnoscit Creationem esse productionem Entis ex Nihilo. Omnibus Creatis Communicatur Bonitas ab ipso Deo; qui Verè est INFINITA Entitatis, seu Essentiæ, quæ Identica est cum ipsâ Bonitate, Plenitudo: ideoq; cui Dat Essentiam, Dat etiam Bonitatem: Et quicquid Dat, rectè dicitur Communicare: nam Ipse habet Eminenter, quicquid est Formaliter ex Dono ejus in Creaturis. Rectè itaq; dixit Arminius Primum Bonitatis Dei Egressum esse Creationem.
 “Communicare, inquit Twissus, ea quæ jam antea pe-
 “nes nos habuimus: ac faciendo aliquid ex novo non
 “dicimur bona nostra communicare. Apage hæc
 verba inania, nè dicam Impia! Communicationi Entitatis, seu Essentiæ, quæ fit à Creatore, UNO SIMPLICITER INFINITO, nullo modo comparanda, seu Assimilanda est, qualiscunq; sit, ista quæ fit à Creaturis inter se Communicatio.

P. 141. " Qua ratione, inquit, potest Deus sanctissimam Creaturam annihilare (quod fatetur Arminius) eâdem ratione potest creaturam citra omnem obedientiam vitam æternam donare. An Contradictionem implicet Deum sanctissimam Creaturam annihilare ego sanè prorsus nescio: sed mihi videtur manifestissima esse Contradictio Creaturam citra omnem Obedientiam Vitam Æternam Donare: Nam, ut loquitur Apostolus, 1 Joam. 5. 14. " Qui habet Filium, habet Vitam: qui non habet Filium Dei, Vitam non habet. Qui habet Filium, nempe *Habitantem in Corde suo per Fidem*, quæ per *Charitatem* operatur. Hic sanè Fons, & Origo est Doctore nostro *Subtili* multiplicium Errorum, quod non perceperit illam *Charitatem*, seu illam *Charitatis* Mensuram, quam in hac Vita *Fideles* assequuntur, quæ certè nihil aliud est, quàm *Obedientia Evangelica*, quod non perceperit, inquam, hanc *Charitatem*, seu *Obedientiam* esse ipsam SALUTEM, seu VITAM ÆTERNAM *Inchoatam*.

P. 202. " Vos, inquit, cum Dei concursum introducit à Voluntate nostrâ suspensum, modo scilicet nos *Velimus*, non modo omnem Gratia efficaciam enervatis, sed in manifestas Contradictiones præcipientes ruitis. Hanc Absurditatem *Twissus*, & Socii ejus nobis valdè nolentibus, & summâ indignatione averfantibus impudentissimè impingunt, Quam *Calumniam* gravissimam his verbis *Remonstrantes* amoliuntur. " Neq; tamem intentio Dei in homine convertendo est conditionata, si modo ipse homo velit converti. Velle enim converti est jam converti. Sed conditionatam intentionem Dei hanc agnoscimus, Si modo homo non opponat novam contumaciam, convertam eam. Sed dixerit foras *Calvinianus*: Doctissimus Amesius hanc ipsas Remonstrantium Sententia Vindicias acutissimè redarguit. " Antifynodalia Scripta Edit. 1633.

P. 264. " Hoc, inquit, nihil aliud est quàm nugacissimis verbis, quasi foliis obtegere evidentissimam contradictionem. Conditio, aiunt, non est hæc, si homo velit converti, sed hæc, si homo non opponat novam contumaciam. Quasi verò contumacia hæc nova, quicquam aliud esset, quàm *non velle!* aut *non velle* posset aliâ ratione tolli, quàm per *velle!* *Velle* converti, & *non velle*, aut *nolle* converti, & *contumaciam non opponere* novam Gratia convertenti sunt una, eademq; res variis phrasibus enunciata.

Respondeo. Contumacia hæc nova non est simpliciter, seu *Negative* tantum *non Velle* converti ad Deum, sed *Nolle Accipere*, seu Respuere Potentiam tñ converti jam nunc *Divinitus* Oblatam. Se hominem convertere ad Deum per Potentiam Divinam, seu Spiritus Sancti Auxilium, nihil aliud est, quàm per ipsum Deum *converti*, seu *Naturæ Divinæ* fieri Participem. Rectè dicitur *non Velle* haud aliâ ratione posse tolli, quàm *per Velle*: Sed nos asserimus; quicquid isti in adversum garriant tò *Velle Sanctum* nunquam Præcedere Spiritus Sancti in nobis Operationem. Quod Spiritus Sanctus in Voluntate nostrâ Non operetur ad ipsam Sanctificandam, ipsa Voluntas in causâ est, dum Soli Creatori Debitum Amorem Præcipuum, & Absolutum pertinaciter usq; Creaturis Exhibeat. An hoc nihil aliud sit quàm nugacissimis verbis quasi foliis obtegere evidentissimam contradictionem indicent equi Lectores.

P. 252. " Falsum est nos negare Verbum esse instrumentum Spiritus in eruditione hominum circa ea, quæ credenda sunt, etiam in exhortatione ad Fidem, & resipiscentiam, ultra nequaquam porrigitur verbi operatio.

Fallitur egregiè Doctor Subtilis. Sermo, seu Verbum Dei ultra porrigitur ut Instrumentum Spiritus Sancti, nimirum usq; ad ipsam Sanctificationem, seu

Sanctitatem Animis nostris ingenerandam : quod Sole clariùs elucescit ex hisce verbis Salvatoris nostri :
 “ Sanctifica eos tuâ Veritate. Sermo tuus Veritas est.

P. 268. “ Certè negamus Christum meruisse vitam æternam pro Reprobis, aut pro eorum peccatis satisfecisse. Nam Prodigii instar nobis videtur statuere vitam æternam nequaquam consecuturos esse, pro quibus vitam æternam promeruerit Salvator Christus.

Resp. Christus non Meruit Vitam Eternam pro *Reprobis*, quâ *Reprobis*, sed sub eâ ratione, qua Capaces fuerint *Conversionis ad Deum*. Peccatores evadunt *Reprobi* in Contumaciâ suâ adversus *Salvatorem* erga ipsos etiam Benignissimum usq; ad Mortem permanentes. Pereunt nimirum Propter Peccata, non quia Christus, pro eorum Peccatis non Satisfecit; sed quia Nolunt sibi per *Fidem* Applicare *Remissionem Peccatorum*, quam ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ Mortem perpeffus gravissimam pro Hominibus Universis à Justitiâ Divinâ Impetravit. Pereunt inquam, non quia *Iesus Christus Dominus Noster* illos etiam non Emit, sed quia Illum, “ qui Emit eos Dominum abnegant, accercentes sibi ipsis celerem Perditionem.

P. 384. “ Mentibus hominum (inquit *Corvinus*) sensum verbi imprimit : At quomodo probatum it hujus Impressionis Autorem esse Spiritum.

Resp. Hac ratione evidentissimè probatur, quòd ubicunq; Mentibus hominum Sensus Verbi Divini imprimitur, hujus Impressionis Autor sit *Spiritus Sanctus*, Quia scilicet Hic ipse est *Spiritus Veritatis*, adeò ut omnino sit Impossibile ut *Impressio Veritatis*, seu Verus, ac genuinus *Verbi Divini* Sensus aliunde proveniat in Mentem hominum, quàm ab ipso *Spiritu*, ut ab *Agente Principali*, seu *Autore*. Nusquam se clariùs ostendunt Magnum *Arminii* Ingenium, Eximia

mia Eruditio, & Sanctitas Syncera, ac planè *Cœlestis*, quam in hac ipsâ *Sententiâ Evangelicâ*, quam *Twissus* illi in Opprobrium vertit, scilicet hisce verbis per *Corvinum* explicatam, P. 387. “ Quicquid de Suffi-
 “ cientia dicatur, illam ascribendam *Assistentiæ*
 “ *Spiritus Sancti*, quâ ille *Assistit Evangelii Prædi-*
 “ *cationi* tanquam *Organo*, & non *Infusæ* alicui *Gra-*
 “ *tiae Habituali*.

Ego sanè in hujusmodi Autoribus legendis sæpissi-
 mè quæsi, sed nunquam antea inveni *Distinctio-*
nem istam ad *Arcana Christianismi* penetranda ultissi-
 mam inter *Habitualem* aliquem *Infusum*, & *Spiritus San-*
cti Assistentiam. Gratulor mihi *Occasionem Animi*
mei sensa exprimendi de hoc ipso *Veritatis apice*,
 quem certè licet nobis appellare *Bádos τὸ Οὐδ*.
 Fateor equidem Me *Doctissimo Arminio* magnâ ex
 parte acceptam referre non hujusmodi *Veritatis No-*
titiam, sed meam, qualiscunq; tandem illa sit, ean-
 dem exprimendi facultatem.

“ *Potentiam*, inquit *Twissus* P. 387. quâ possint
 “ homines assentiri *Prædicationi Evangelicæ*, & cre-
 “ dere ad *Salutem*, non placet *Arminio* tanquam
 “ *Gratiam* aliquam *Habitualement* infundi, sed potius
 “ innatam esse omnibus, neq; enim *Assistentis* est
 “ *potentiam* tribuere, sed potius innatam, & do-
 “ mesticam *potentiam* in actum prolicere, saltem ut
 “ in actum proliceatur, in subsidio esse. Hoc si ve-
 “ lint isti, laudo *Candorem*, neq; enim cupiunt se
 “ plus *Gratiæ* tribuere videri, quàm reverâ tribuunt;
 “ & proinde notum omnibus esse volunt, se po-
 “ tentiam credendi omnibus innatam esse judicare,
 “ non autem per *Dei Gratiæ* infusam, aut per *Spi-*
 “ *ritum Sanctum* inspiratam.

Innatam esse omnibus! Fœdissima *Calumnia!* Ne-
 quaquam hoc volumus. At hoc ipsum nos velle eò
 Probat *Twissus*, quòd *Assistentis non est Potentiam tri-*
buere, &c. Resp. Cujuslibet quidem *Assistentis* non
 est *Potentiam* tribuere; sed certo certius illius *As-*

istentis

sistentis est hoc ipsum, Potentiam tribuere, In Quo Vivimus, Movemur, & Sumus. Hoc est quod nos Afferimus, Potentiam Credendi ad Salutem, seu Voluntates nostras exerendi in Deum ut in Finem Ultimam nostrarum omnium Volitionum, in DEUM, inquam, Intellectui nostro Propositum, ut Generis Humani Amantissimum In Jesu Christo, Domino Nostro, Afferimus hanc ipsam Credendi Potentiam nihil aliud esse quàm Actualem Spiritus Sancti Assistentiam Gratis Datam, seu Exhibitam; Quam scilicet, quicumq; Audit Evangelium Scriptum, idq; Verum esse aliquo modo Aguoscit, aut HABET, aut RESPU-IT. " At, inquit Twissus, est Potentia Credendi " (sicut & omnis Potentia) qualitas inhærens.

Resp. Nos hanc Potentiam pernegamus esse Qualitatem Inhærentem vel Innatam, vel Acquisitam, vel etiam Infusam, seu Inspiratam; sed Qualitates omnes Divinitus Infusas, seu Inspiratas asserimus hujusmodi esse, ut Animos nostros Disponant, seu Promoveant ad hanc Potentiam Accipiendam, quæ scilicet nihil aliud est (ut supra diximus) quàm Actualis Spiritus Sancti Assistentia à nobis Acceptata; Acceptata, inquam, non Viribus nostris, sed ipsâ Vi Spiritus Sancti Assistentis se nobis Gratiôsè Offerentis per qualemcumq; Evangelii Prædicationem, seu Notitiam Ejusdem quocumq; modo Animis nostris inditam. Scio ego quantæ hinc, & illinc ingruant inimicitia adversus hujusmodi Veritatem: Sed Magna est Veritas, & Prævalebit.

" Neq; ante hos Theologos, inquit, unquam au-
 " ditum est formam assistentem ad potentiam ali-
 " quam conferendam assistere, sed duntaxat ad pro-
 " licendum actum, P. 399.

Formam Assistentem! Apage ista! Quis nisi mentis inops Spiritum Sanctum vocaret Formam Assistentem! Actualis Spiritus Sancti Assistentia, iterum dicimus, illa ipsa est Potentia Credendi ad Salutem, seu Voluntates nostras exerendi in DEUM, ut in Finem Ul-
timum

timum Volitionum omnium, in DEUM, inquam, ut *Generis Humani* Amantissimum In *Jesu Christo Domino Nostro*. “Advertas, inquit, potestatem rectè
 “utendi gratiâ naturæ esse non gratiæ; cum diser-
 “tissime testetur *Corvinus* (sive non opinanti excide-
 “rit istud, seu secus) posse hominem gratiâ præve-
 “niente, excitante, impellente uti, vel non uti,
 “pro naturali suâ libertate; ergo libertatem istam
 “utendi gratiâ non gratiæ tribuit, sed Naturæ.

Advertas, Amice Lector, *Twissum* non esse *Æquum* Disputatorem: nam hæc sunt ipsa *Corvini* verba ab isto *Twisso* recitata. P. 398. “Statui quidem ab Ar-
 “minio effectum divinæ misericordiæ in potestate
 “hominis, sed jam corroborati gratiâ, & eatenus
 “tantum ut licet ille per voluntatis naturalem liberta-
 “tem possit illum effectum Non producere, tamen
 “producere illum Non possit, nisi per vires gratiæ,
 “ejusdemq; auxilio, & cooperatione ——— Non
 possit, nisi per Vires Gratæ.

Num hoc sit Non Gratæ tribuere, sed Naturæ?
 “Summa, est inquit P. 307. naturalem hominis li-
 “bertatem causam esse cur hic convertatur, non
 “autem alter, eâdem licet usi prædicatione *Evan-*
 “gelicâ.

Resp. Afferit *Corvinus*, asserunt omnes in hac par-
 te verè *Catholici* Naturalem hominis libertatem, seu
Αὐτεξούσιον Causam esse per *Accidens*, nempe per
Abusum, *Distorsionem*, seu *Perversitatem* ejusdem, cur
 hic, cujus Intellectui *Prædicationis Evangelicæ* Sensus
 imprimitur, Non convertatur: sed cur alter eâdem
 usus *Prædicatione* (ut *Twissi* verbis utar) Conver-
 tatur Causa Principalis est *Spiritus Veritatis* sese Affi-
 stentem Utriq; offerens, dum hic Illum Amplectitur,
 Vi scilicet ipsius *Spiritus* sese ultro offerentis, alter ab
 Illo se ipsum Avertit per *Novam Contumaciam*, seu
Abusum Propriæ Voluntatis, Cujus Objectum *Absolutum*,
 seu *Principale* est SOLUS DEUS, SUMMA VERI-
 TAS.

Novit DEUS Me solo Amore Veritatis, non aliquo *Contradicendi* Studio, nec alio quocunq; Affectu *Carnali*, inductum esse, ut istis *Twissi* Nostratis Erroribus nostra hæc opponerem Cogitata de Potentiâ *Divinâ* Hominibus *Per Christum* Exhibitâ ea omnia faciendi, quæ facere ad Salutem Æternam consequendam *Necessarium* esse agnoscunt omnes per totum Terrarum orbem, qui CHRISTI Nomen Invo-

Utinam illa Præstantissimi Viri, HENRIGI MORI verba sapientissima hæreant in Animis *Christianorum*, ut Efficacissimâ eorum *Simplicitate* reliquæ omnes *Deceptricium Cupiditatum* vires dissipentur.

DIALOG. 5. *Philoth.* “ Hæc Doctrina, quòd
 “ non solum ad sublimiorem *Moralitatis* gradum ob-
 “ ligemur, quàm aut *Paganismus*, aut *Judaismus* pro-
 “ fectus est, aut de quo potuit gloriari, sed etiam
 “ quòd *per Spiritum Christi* inhabitantem in nobis ad
 “ illam *Vitæ, Spiritusq; rectitudinem* reduci Possumus,
 “ quam *Servator* in Sermonem suo in Monte, alibiq;
 “ Evangeliorum in suis Colloquiis describit; Hæc,
 “ inquam, Doctrina est, quæ Mundum renovatura
 “ est in *Iustitiam*, & Gloriosa illa Tempora, quæ
 “ tot viri & fore credunt, & desiderant, est intro-
 “ ductura ————— *Sophr.* Hæc admodum
 “ profectò penetrativa Doctrina est, *Philothæe*, &
 “ exploratoria. Sed quid est, quò tendit? Ad ab-
 “ solutamne perfectionem quoad *partes*, & quoad
 “ *gradus*, ut loquuntur Scholastici? *Philoth.* Ad ab-
 “ solutam *Sinceritatem* Doctrina hæc tendit, O *Sophron*,
 “ ut nemo sibi ullum vitium, peccatumve
 “ notum indulgeat, sed *Sinceram servet Conscientiam*
 “ coram Deo, & coram Hominibus: quandoqui-
 “ dem illius Conscientia, vi hujus Doctrinæ, ipsi
 “ dictat, nisi sibi deesse velit, Deum & posse, & velle
 “ per *Spiritus* sui ASSISTENTIAM eum ab omni-
 “ bus suis Corruptionibus liberare. Scripturaq;
 “ apertè declarat, hunc finem fuisse adventus *Chri-*
 “ sti;

“ *sti, ut abnegatâ impietate, & mundanis concupiscentiis*
 “ *(Tit. 2. 12.) Sobriè, & Justè, & Piè Vivamus in*
 “ *præsenti seculo, expectantes speratam beatitudinem, ad-*
 “ *ventumq; gloriosum magni Dei, & Servatoris nostri Je-*
 “ *su Christi, qui dedit seipsum pro nobis ut Redimerit nos*
 “ *ab omni Iniquitate; secundum istud Monitum S. Pe-*
 “ *tri 1 Pet. 1. 13. Et ut Monet Beatus Servator in*
 “ *suo Sermone in Montè Matth. 5. 48. Estote igitur*
 “ *vos perfecti quemadmodum Pater vester, qui est in Cæ-*
 “ *lis, perfectus est.*

Utinam illa etiam ejusdem Authoris omnimodâ
 Eruditione ornatissimi Carmina, Ingenii Cœlestis
 Igniculi accendant Lectorum Animos, ut Faculta-
 tes suas omnes perpetuò gaudeant exerere in ar-
 dentissimum Omnis Veritatis Amorem, ut Aurai Sim-
 plicis Igne (si Poetæ verbis loqui liceat) penitus
 purgati Cœlestes evadant, nec Objectis Terrenis sese am-
 pliùs inquinari patiantur.

DIALOG. 3.

“ O proles sancta Sophiæ,
 “ Vanas qui Relligiones
 “ Rite excussistis, adeste,
 “ Cantusq; adjungite vestros.
 “ Vos de procul, ecce, Saluto,
 “ Citharâ mihi dulce vibrissans.
 “ Seu vos *Ægyptia Tellus,*
 “ Seu *Græca, Asiatica, sive*
 “ *Juga Carmeli, Libanive*
 “ *Montis cacumina Lunæ*
 “ *(Pinguis nivea ubera Nili)*
 “ *Aliusve Locus teneat, Nos*
 “ *Omnes fumus unus, & idem*
 “ *Quanquam loca diffita habemus,*
 “ *Dum omnes communiter unâ*
 “ *Vitali velcimur Aurâ.*
 “ *Unâ vice surgite, sacra*
 “ *Unâ faciamus, Odores*
 “ *Tangant suavi Æthera fumo.*

“ O quàm bene molliter urit
 “ Cœlestis Fulgetra mentem,
 “ Myſteria ad ardua anhelam, &c.

GLORIA in Excelſis DEO, & in Terrâ Pax, in
 Homines Benevolentia.

RICHARDUS BAXTERUS

In Capite I. Partis I. Libri, cui Titulus eſt Metho-
 dus Theologiæ Chriſtianæ,

“ Quibuſdam, inquit, Gratiam majorem donat,
 “ ut pote, quâ certiffimò fiant Salvi, & felices,
 “ quibuſdam autem Gratiam minorem, merè neceſ-
 “ ſariam, ſeu Sufficientem vulgò dictam quâ etiam
 “ ad ſuam perniciem homines abuſuros præſcivit :
 “ Et qui hæc inæqualitate hæc in Tempore diſtribuit,
 “ pariter diſtribuenda ab Æterno decreviſſe, con-
 “ gruè dicendus eſt.

Latet Anguis in Herbâ. Floridâ Veritatis Specie
 Noxium fovet Errorem. Hæc verba *Ea Diſtribuenda*
ab Æterno Decreviſſe congruè dicendus eſt, facilè admit-
 titimus : iſtud verò quod per ea inſinuare videtur,
 ſummâ Indignatione reſpuimus ; nimirum *Decretum*
Divinum in Cauſâ eſſe quòd iſtiusmodi Homines,
 qui Gratiam Minorem acceperant Majorem illam,
 ac *Efficacem* Non accepiſſent. Ipſum Hominem Vo-
 luntatem ſuam à DEO Avertentem, non aliquod
 DEI Decretum Cauſam eſſe quòd Gratia *Sufficiens*
 non fiat *Efficax* in Diſputationibus noſtris contra
Janſenium, *Calvinum*, & *Twiffum* clariffimè oſtendi-
 mus.

P. I. C. 8. “ Voluntatis Receptio Phyſica à Deo
 “ efficiente ſemper antecedit ejus *Actus*. Receptio
 “ igitur ejus Phyſica non eſt *Velle*, quia *Velle* eſt
 “ *Agere* : Recipere autem eſt *Pati*. Reſp. Non
 vacat mihi litigare de Terminò iſto *Phyſica*, ſed per-
 ſtat mihi hæc ſententia : omnem *Voluntatis Receptio-*

nem à Deo Actum esse ipsius Voluntatis per Auxilium Divinum semetipsam in DEUM exerentis, ut in Objectum Unicum Absolutè Appetendum Recipere, inquit, est Pati: Ego dico, quòd Deum in Voluntatem Recipere non minùs est Agere quàm Pati: scilicet eodem Animi Motu, quo Voluntas Deum Recipit, Afficitur à Deo, & Capit Deum, Bene novi, quòd tendunt hæc Istius Sophismata, nempe ut Errorem suum de Gratiâ, &c. Supra Notatum incauto Lectori insinuet.

Cap. 15. “ Peccata item quædam esse quæ cum
“ Amore Dei, & Vitâ Spirituali consistere possunt,
“ non diffitemur.

Nos etiam Agnoscimus *Actum aliquem Illicitum cum Habitu Amoris Divini consistere, sed nequaquam Actum cum Actu, nec Habitum cum Habitu; ideoq; hæc Dicta turpissima quidem, & vero Theologo indigna esse judicamus; nam quid sit aliud Peccare, quàm Voluntatem Avertere à Deo OPT. MAX. atq; adeò pro tempore aliquod Vitæ Spiritualis Deliquium pati?*

“ Deus, inquit, in eodem Capite, potuit sine inju-
“ riâ ab initio nos fecisse *Bufones, Serpentes, Araneas,*
“ *Vermes, &c.*

Verba *Philosopho* indigna! Potuit certè Nos non fecisse, & Plures fecisse *Bufones*, sed Nos fecisse *Bufones* Contradiçãoem manifestam implicat.

Cap 18. “ Impii quâ Homines ad Deum aman-
“ dum aliququaliter inclinantur, & aliququaliter sæpe
“ *actu* amant, & tamen *Carnem, & Bona Inferiora*
“ amant, imò & Deum magis Odio habent uno
“ respectu, ut *Sanctum*, & eorum Punitorem, quàm
“ alio respectu ut Bonum Diligunt. Non igitur
“ simpliciter Dei Amatores dicendi sunt, sed potius
“ *Osores*; secundum quid eum Diligunt, & secun-
“ dum quid eum Odio habent.

Resp. Non Amat Creatorem, qui aliquid Creatum Amat, nisi *Μετὰ τῆς Ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Θεόν*. Hoc licet BAXTERUS non videat, tenebricosi videbant *Ethnici*. Nimirum *Impii & Ofores DEI* sunt *Termini Convertibiles*: quod *S. Scripturæ* clarissimè ostendunt: “ Visitans Iniquitatem Patrum in Filios, in Nepotes, & Abnepotes, in eos, qui Odio “ prosequuntur Me, inquit JEHOVA. *Exod. 20.* “ Si quis Diligit Mundum, non est Charitas Patris in Eo, inquit S. JOANNES: Et “ Hæc est “ Charitas Dei, ut Mandata Ejus servemus.

O Utinam quid sit *Amare Deum* clariùs explicarent *Theologi*, nè fallà *Divini Amoris* specie se pergant Decipere infelices *Schismatici, Hæretici, Rebelles, Phantatici, & Enthusiastici Homicidæ*! Credunt plurimi *Schismaticorum Discipuli* se *Deum Amare*, qui tamen palam agnoscere non erubescunt se minimè *Sorte suâ* Contentos vivere, imò & perpetuâ *Anxietate* laborare, *Minuti, Exiguiq; Animi Angustias* pati. Fateor equidem *Impios*, quâ *Homines*, Tendere, seu *Inclinari* ad *Complacentiam Voluntatis suæ*, seu ad *Expletionem Appetitus Intellectivi*, quam nullâ ratione Poterit Totus Mundus, quam Solus DEUS Potest præstare, Semet ipsum Communicando *Creaturæ Rationali* quam scilicet adeo Fecit SUI *Capacem*, ut *Ejus Appetitum*, seu *Voluntatem* Nulla unquam *Creata*, Explere queant: Nulla certè *Finita* Poterint Immenso *Animæ Immortalis Ardori Sufficere*. Heus, bone vir, falleris egregiè, si Statuis quidquam esse aliud *Deum Amare*, nisi *Dei Voluntati* Nostram Conformem reddere, hoc est, *Voluntatis Divinæ* Nostram Participem exhibere, quod sanè Supponit *Influxum Divinum Gratiôsè* exhibitum :

P. 3. C. 1. Non humani Ingenii est, inquit, de-
 “ terminare quot gradus vis ad actum accedunt à
 “ potentiâ liberæ voluntatis humanæ in qualibet vo-
 “ luntatis determinatione.

Resp. Ad *Iniquam* Voluntatis Determinationem non aliter Concurrit *Vis Divina*, quàm in ipsâ Volun-
 tatis *Facultate Naturali* Sustentandâ. In omni *Æquâ*,
 seu *Sanctâ* Determinatione Vis Tota Voluntatis Huma-
 næ Resolvitur in *Auxilium Divinum*: hoc scilicet
Auxilium Oblatum per ipsam Oblati *Ἐξέργεια* Accipit;
 atq; ipso hoc *Actu*, seu *Motu* se Determinat ad *Ve-*
rum Bonum Amplectendum. Hæc, oro, Amice Le-
 ctor, æquâ mente perpendas, nec Te *Gradibus* suis,
 quasi *Labyrinthi* involucris *Baxterus* ipse anxium, &
 perplexum teneat.

“ Sinceris, & humilibus Precibus, inquit, non
 “ minùs quàm studiis, & disputationibus vera Fides
 “ obtinetur.

Nequaquam Vera Fides obtinetur, & roboratur
 Studiis ullis, & Disputationibus, nisi in *Subordinatione*
 ad Sinceras, ac Humiles Preces adhibeantur. Qui
 mente purâ, ac simplici Breviusculum *Ecclesiæ An-*
glicanæ Catechismum firmiter tenendi Studio incum-
 bit, hic sanè Errores omnes *Fidei Veræ*, seu per *Cha-*
ritatem Operanti Adversos, qui scilicet *Infirmam*, ac
 minùs *Efficacem Fidem* reddunt, si non *Mortuam*; hic,
 inquam, omnes hujusmodi Errores scilicet evitabit,
 qui quasi *Vortice* abripiant *Baxterum* istum, dum intra
Ecclesiæ Navem se continere dedignatur, atq; Ani-
 mum Fervore nimio, ac Superbiâ exultantem proj-
 cit in Vastum illum *Multiplicium* Studiorum ac Dispu-
 tationum Gurgitem. Ego quondam Monui hunc
 Hominem, nè nimium sibi Placeret tam Variis *Cogi-*
tandi Modis, nè per *Artificiosas* hujusmodi *Methodos*,
Schematismos, ac *Multiplices* Sermocinationes, Cerebro
Figurando potius quàm *Cordi Purificando* aptatas, Veri-
 tatem, *Rem ipsam Divinam* Animis hominum per
 Verbum

Verbum DEI exhibitam, quasi latiùs Diffundendo, quodammodo Extenuaret, ac *minus Efficacem* redderet : Monui, inquam, ut Dicti istius Prudentissimi semper Meminerit : Ἀπλῶς Σεαυτόν : atq; imis medullis infigeret *Apostolicum* illud Ἡ Γνώσις Φυσιῶν, ἡδὲ Ἀγάπη Οἰκοδομεῖ.

FINIS.

GERARDUS DE VRIES

In Exercitatione

DE DEO VOLENTE

S E C T. 12.

“ **N**onne præcipere potest Deus Creaturæ, ut
 “ faciat, quod tamen facere reverâ non Vult?
 “ Nonne prædicere Peccata, quæ Vult non fieri?
 “ Potest ista Deus: sed non ideò Signum suo Sig-
 “ nato vel minimùm erit Difforme. Et enim Præ-
 “ ceptum Signum est non istius, quod Deus reverâ
 “ aliquando evenire Vult, verum Obligationes tan-
 “ tùm ad Officium, cui Creaturam adstrictam se
 “ Velle Præcepto manifestat.

Resp. Præceptum Divinum Signum est istius,
 quod DEUS Vult Creaturam Posse Facere & ad
 quod Faciendum Vult ipsam esse Adstrictam seu *Obligatam*. Quicquid id est quod Creatura nullo modo
 Facere Potest, hoc certè nequaquam habet rationem
Officii.

Sect. 16. “ Nisi Vi Decreti nil quicquam ut
 “ futurum præscire potest Deus. Unde enim sciet,
 “ obsecro, nisi ex se, qui scire nihil potest depen-
 “ denter ab alio à se?

Resp. RES Omnes Futuras Deus Decrevit, &
 Præscivit ab Æterno; sed non Omnia EVENTA
 Decrevit; nam certè Peccata excipias necesse est:

Ea

Ea non Decrevit, sed Præscivit ab Æterno: Unde Sciēt, inquit, *nisi ex Se ? Imo ex Se*; Nam *Scientiam* habet INFINITAM.

Sect. 18. “ Gravius est, quod Objiciunt absoluto Decreto inferri necessitatem Peccandi; eāq; posita Peccati culpam transferri ex Creaturā in Deum. Verūm omnis necessitas hæc extrinseca duntaxat est, quæ non tollit spontaneitatem illam intrinsecam, quā Creatura facere non vult, quæ sui Officii esse novit, idq; consilio deliberato, ex propriā malitiā nihil intuens divinum decretum.

Resp. Si ex Absoluto Dei Decreto Necessitas Peccandi Creaturæ est illata, ut illa est, si Absolutum Dei Decretum sit *Extrinsècè* Efficax, non esset Possibile ut Creatura non Peccaret; adeò ut Miserrima Creatura à Peccatis suis nullo modo Liberari Posset, sed dirā Peccandi Necessitate in Æternum permaneret conficta: Sed *Naturæ Divinæ* adeò non convenit aliquod hujusmodi Decretum, ut ipse Testetur *Spiritus Veritatis*, DEUM Esse CHARITATEM; DEUM Esse Patrem MISERICORDIARUM; DEUM VELLE Omnes Homines Salvos fieri (nempe à Peccatis suis) & ad Agnitionem Veritatis venire, &c.

Exercit. DE DEO GUBERNANTE.

“ Nunc ego illos obtestor, si per Concursum Præ-
“ vium eorum iudicio Prima Causa statuatur Mali
“ Auctor, dicant mihi, cur non eādē sequelā per
“ Concursum Simultaneum Deus existat Mali
“ Auctor?

Resp. Dicimus *Præcursum Divinum*, quem aliquando *Præmotionem* vocas, esse *Causam* Omnium Actionum, quas Nos peragimus istā *Præmotione* agitati; sed *Concursum Divinum* Nobiscum MALE Agentibus, non est CAUSA Nostrarum istiusmodi Actionum, sed tantum CONSERVAT *Potentiam Naturalem*, quam Nos exerimus in Executione *PRAVÆ Voluntatis*;

tatis ; cujus *Pravitatis* non datur CAUSA propriè sic dicta, sed hæc est Ejus OCCASIO, quòd Nostra *Voluntas*, cujus *Natura* requirit, ut Semper TENDAT ad Deum, CADAT in Seipsam, Frustra Quærens SUI *Complacentiam* in Non Obsequendo DIVINÆ *Voluntati*. Si quis *Charitate* sincerâ adductus Servet Hominem in aliquo involutum Mortis Periculo, *Præmotio Divina*, quam *Theologi* vocant *Gratiam Prævenientem*, cum ipso *Concursu Divino* CAUSA est istius Actionis : At si quis *Injustè* Vitam Homini eripiat, ad istam Actionem nulla fuit *Præmotio Divina*, nec ejus CAUSA est *Concursus Divinus*, sed tantum CONSERVAT eam *Scelerati Hominis Potentiam Naturalem*, quam iste Occidendo Hominem exerit in Executione *Pravæ, Corruptæ, seu INHUMANÆ Voluntatis*.

Apage istam Execrabilem Sententiam, *Dominum*, ac *Deum Nostrum* JESUM CHRISTUM non Absolvissè Totum Hominum Genus ab omni *Necessitate* permanendi in *Peccatis suis*.

Vale, Amice Lector : Fuge ista *Errorum Ornamenta* à Viro quidem Ingeniosissimo Ostentata ; Fuge istos *Opinionum Fumos* splendidi Ingenii Igniculis commistos ; Fuge subtilissima *Fallaciarum Artificia*. Nocte, Dieq; JESUM *Invoca* ; LUCEM IMMENSAM, *Pulchritudinis, & Amoris INFINITATEM Cogita*.

ΕΡΧΟΤ ΚΤΡΙΕ ΙΗΣΟΥ.

6 JU 65.

F I N I S.

Ad Eximium Virum,
HENRICUM MORUM
Cantabrigiensem 1676.

U T Tantos VERI Causâ tolerare Labores
Sustineas, BONITAS certè Te SUMMA
Replevit
Lumine Inexhausto, Quo *Cuncta* Reducis Ad UNUM,
Atq; adeo Ingenti Studio Requiescis in Ipso.
Tot Libris, Variis *Vocum Complexibus*, Illam
Simplicitatem Animi *Fœcundo* NUMINE Pleni
Exprimis : *Ideas* tam Claro Pectore Rerum
PRINCIPIO Varias Sanctè Deducis Ab Uno.
O, Quem Te memorem ! Volitent Tua Scripta
per Orbem
Terrarum : Nusquam lateant hæc Lumina : Et *Alis*
Angelicis Homines GENIUS Tuus Excitet Omnes,
Ut Tibi consimilis, *Pennis Adiutus Amoris*
SUMMUM Quisq; BONUM, Linquens ALIA,
usq; Sequatur.

68 01 6
Sic Cecinit

Virtutis Tuæ Studiosissimus

E. F.

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR

6 JU 65

